

Studie- financiering als agency- probleem?

In *ESB* van 12 oktober (blz. 917-920) passen M.H. Bakker en A. Klink de agency-theorie toe op de relatie tussen student en overheid. Het is de vraag of dit een zinnige toepassing is.

De vóóronderstelling van de agency-theorie is namelijk, dat de agent zijn eigen nut maximaliseert, en dat het daarbij geen rol speelt of men de zaak flest. De student is dus een calculerende student. In concreto, zal de student opgeven uitwonend te zijn, ook als dat niet waar is, indien hij zo een hogere beurs kan ontvangen. De oplossing is dan simpel: zorg er voor dat oplichten geen voordeel meer oplevert. In dit geval komt dat neer op het opheffen van het verschil in beurs tussen thuis- en uitwonenden. Heel simpel gesteld, luidt de kern van de redenering: de gelegenheid maakt de dief en als je dat niet wilt, moet je de gelegenheid weg nemen.

Dit is modellering uit achterdocht, en dat doet geen recht aan de realiteit. Sommige studenten zijn oplichters, maar het is weinig realistisch de oplichtende student model te laten staan voor allen. Modellering uit achterdocht houdt ook een risico in: dat studenten calculerend worden gemaakt wanneer ze als calculerend worden beschouwd.

Toepassing van de agency-theorie lijkt mij hier niet terecht. Bij de relatie tussen overheid en student is veeleer sprake van een relatie tussen overheid en burger, en het gaat mij te ver om burgers die van hun burgerlijke rechten, zoals studiefinanciering, gebruik maken, als calculerende 'agenten' te zien.

A.C.J. de Leeuw

De auteur is werkzaam als hoogleraar Bedrijfskunde bij de Faculteit Bedrijfskunde van de Rijksuniversiteit Groningen.